

UN REGIDOR AMB DUES TOMBES

Levante El Mercantil Valenciano
Domingo 23 de Febrero de 2016

30 | DOMINGO, 21 DE FEBRERO DE 2016

València

Un regidor de l'Ajuntament de València fou enverinat per dues prostitutes. El seu fill fou investigat com instigador. Les dones foren condemnades.

Un regidor amb dues tombes

► Un dia gelat de 1911, a Joaquín García li esperaven dues sepultures, una a València i altra a Burjassot

Tafaneries
Valencianes

Francesc J. Hernández
DEPARTAMENT DE HISTÒRIA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

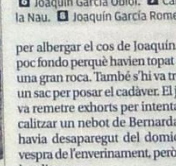
En gener de 1911, el contractista d'obres Joaquín García Romero, que havia estat regidor de l'Ajuntament de València en temps de l'alcalde Joaquín Santonja (1896-1897), tenia 60 anys. Estava casat des de feia uns 40 anys amb Maria de los Desamparados Obiol Tejedor, que comptava uns 62 anys. La parella tenia quatre fills: Maria de los Desamparados, Joaquín, Joaquín José. L'antic regidor mantenia relacions des de feia uns quinze anys amb Bernarda Ortola Fernènia i altres dones que aquesta li proporcionava. En aquella època, Bernarda vivia al carrer de La Nau, número 14, en companyia d'una altra dona que feia passar per neboda seua, Dolores Gimeno Tamarit, i un parell d'hostes, un d'ells potser nebot de Bernarda o així ho feia creure.

La infidelitat del contractista era coneguda almenys pel seu fill Joaquín, que, segons Bernarda i Dolores, alguna vegada havia anat a buscar-lo al pis del carrer de La Nau. Feia poc que el fill s'havia vist implicat en un robatori. La policia li havia trobat mercaderies furtades de la drogueria de Sant Antoni, per la qual cosa li havien obert un procés judicial. El jove es trobava en llibertat sota fiança. Per la seua manca de recursos, el pare n'havia exigit de fiador. El fill, es dedicava a cosir gavatxos per a dones en una casa del carrer Maldonado. Anava a dinar amb els seus pares. Però les relacions eren tenses per raó de diners. El fill havia arribat a maltractar el pare en públic i fins i tot, davant de Bernarda i Dolores, com declararen elles, va amenaçar amb donar-li un tret.

El dijous 19 de gener de 1911, després de dinar, Joaquín va marcar a l'Ateneu Mercantil. A les tres i mitja va eixir d'aquesta institució cap a Burjassot, a una casa tradicional, de planta baixa i un hort al darrere, ubicada al carrer Isabel la Catòlica, 11, junt a una finca en construcció i prop de la carretera de Godella. Havia llogat la casa i pagava les mensualitats, però els rebuts eren grats a nom de Bernarda. A la casa li esperaven Bernarda i Dolores, que

havien partit de València a les 9 de la vesprada, amb el tramvia. En arribar a la casa, Joaquín marxà a la cambra amb Dolores i, sobre el llit, es posà a berenar els dolços i pastissos que ell mateix havia comprat de camí i a prendre vi blanc que li servia Bernarda. Les dones li havien convençut que aquella vesprada li portarien una dona que li ajudaria, donant-li una beguda vigoritzant. Mentre les dones simulaven esperar, Bernarda li oferí a Joaquín un got de la beguda que era, en realitat, un verí compost de mercuri dissolt en vi. Prompte, Joaquín començà a sentir-se malament, amb sudors i diarrees. Les dones intentaren manindre'l a la casa, amb l'excusa de donar-li aigua amb sucre i preparar-li una infusió. Però Joaquín va fer per marxar. Aleshores les dones pugneren amb ell. Joaquín, quasi miraculosament, aconseguí escapolir-se. Pugué pujar a una tartana per tornar a València. El tartaner li donà una safata dels vòmits de sang i l'abrigà amb una manta.

El tartaner es dirigí ràpidament a la plaça de la Constitució (ara de la Mare de Déu), on vivia el doctor Eduardo Vilar Torres. Joaquín va dir-li al seu metge que l'havien enverinat. El facultatiu li acompanyà en un cotxe de cavalls a casa seua al carrer Burjassot (ara Liria). En arribar, a les nou menys quart, isqué la portera i Joaquín repetí que havia estat enverinat. El metge, que havia donat avis al jutjat, no es va separar del malalt en tota la nit. Arribaren els funcionaris judicials i Joaquín va prestar declaració. Cap a les dues i mitja de la matinada, els vòmits deixa-

► PROTAGONISTES. 1

Casa de Burjassot. 2 Dolores Gimeno. 3 Bernarda Ortola. 4 i 5 Funcionaris judicials inspeccionen la casa de Burjassot i la tomba. 6 Joaquín García Obiol. 7 Carrer de La Nau. 8 Joaquín García Romero.

per albergar el cos de Joaquín. Era poc fondo perquè havien topat amb una gran roca. També s'hi va trobar un sac per posar el cadàver. El jutjat va remetre exhortos per intentar localitzar un nebot de Bernarda que havia desaparegut del domicili la vespra de l'enverinament, però no el localitzaren.

L'opinió pública se sorprendé quan el jutge detingué Joaquín, el fill del mort. Pensaren que la mort del fiador determinava la detenció cautelar. Tanmateix, la raó era diferent. En les seues declaracions, Bernarda va dir que el fill de la víctima havia promès una considerable quantitat de diners si mataben el seu pare. Fins i tot Bernarda afirmava disposar d'un document privat. De fet, diversos creditors de les dones asseguraren a la policia que, pocs dies abans, les dones havien assegurat que prompte pagarien els deutes. Per tot això, el jutjat decretà el processament immediat del fill, que, per altra banda, havia protagonitzat diversos altercats amb el seu pare.

En morir Joaquín, el jutjat va ordenar diverses anàlisis forenses, la qual cosa ajornà la inhumació més de cinquanta dies. Segons el registre del Cementeri General, el cadàver fou soterrat el 13 de març, en un nínxol senzill. La gent es preparava per a les falles. La seua dona, Maria de los Desamparados, sospitava de l'infidelitat de l'home. En un dinar li havia insinuat: «Tú tienes un arreglo». Li preocupava la relació de

l'exregidor i el seu fill, però l'enverinament ja excedí la seua capacitat de resistència. Cagué greument malalta i morí pocs dies després. Fou soterrada el dimarts 4 d'abril.

El 25 de juny de 1911, el fiscal qualificava la causa i demanava pena de mort per a les tres persones processades: Bernarda, Dolores i Joaquín, el fill de l'exregidor. El judici començà el 7 de febrer de 1912. Les dones foren condemnades a cadena perpètua i al pagament d'una indemnització i de les despeses judicials, i el fill del contractista, defensat per l'eficient advocat Juan Barral (del qual ja hem parlat en aquesta secció) fou absolt. Març a Barcelona, on regentava una sastreria al carrer Cabanes número 38. Deu anys després de la sentència, en febrer de 1922, Dolores Gimeno va morir. Anys després en el seu nínxol col·locaren també Carmen Sancho, morta el 1944, i el seu home, Eduardo Salcedo, mort el 1961. Eduardo sembla que va regentar una llibreria en el cantó del carrer Poeta Quintana i la plaça d'El Pinazo. No sabem quina relació tenien amb Dolores. Bernarda fou posada en llibertat en juny de 1927.

ten de ser sanguinolents, la qual cosa va fer que la família recuperés l'esperança. Però a les cinc de la matinada l'home morí.

Les detencions i el judici

Poc després, Bernarda i Dolores foren detingudes al pis del carrer de la Nau, que fou escorcollat per l'autoritat. El funcionari del jutjat de Serrans, després de fer que un manjà obriera la porta, accediren també a la casa de Burjassot, on trobaren un llit amb la roba desordenada, restes de berenar, un got amb aigua i diverses botelles. Una botella de vi blanc, amb un pols rogenç en suspensió, fou precintada i enviada al laboratori.

Al jardí de la caseta, ornat amb una font amb un escultoret d'un Neptí, els funcionaris i els periodistes que els acompanyaven feren una trobada esgarrifant. Havien preparat un clot d'uns dos metres de llarg, seixanta centímetres d'ample i vuitanta de fondària. Allò semblava una sepultura disposada